

uden Bederlag; men det maa derhos bemærke, at den Toldfrihed, som nu udøves af Krønborgs Fabrik, ikke blot berøder paa det ommeldte Kjølebrev, men tildeels har et ganske andet Fundament, nemlig en kongelig Resolution, der uden Bederlag gav Fabrikken en anden og større Ret end den, Kjølebrevet hjemlede. Hermed forholder det sig saaledes:

Bed Skjødets af 3die Mai 1769 blev der i Genhold til Auctionsconditionerne ved § 14 tilstaaet Fabrikens Gier: „Toldfrihed for de til Fabrikken hørende Materialier, saasom Jern, Staal, Steenkul, Møllestene, Skjæstetræer og deslige uundværlige Sager, men ingenlunde paa Bygningsmaterialier og hvad der hører til Husbygning, eller paa fremmed Jern, endnu mindre paa Contrabande eller Varer, som det er forbudt at indføre.“

Da fremmed Jern ubetinget undtages, kan der ved det Jern, for hvilket Toldfrihed tilstaaes, kun være meent saadant, som var produceret i Kongens egne Stater. Herved maa dengang nærmest være tænkt paa norsk Jern; men i denne Henseende er det mærkeligt, at ifølge den dagældende Toldtarif af 26de November 1768 var der ingen Mellemrigs-Told paalagt for Stångjern; norsk Stångjern kunde altsaa frit indføres her i Danmark, og dog er det, saavidt os bekjendt, ifkun Stångjern, der bruges til Bøsfemagerarbejde, hvilket ogsaa synes at fremgaae af den af Finantsministeren meddeelte Tabel over den Toldgodtgjørelse, som Fabrikken i de sidste 5 Aar har modtaget. Forsaavidt havde altsaa den ved Skjødet tilstaaede Toldfrihed for indenlandsk Jern ingen practisk Betydning, saalænge der ikke ved en ny Lovgivning maatte blive lagt Told paa Stångjern af denne Art.

Da det nogle Aar efter befandt, at det norske Jern ikke var dueligt nok til Bøsfemagerarbejde, blev det for at sætte Fabrikken istand til at levere tilforladelige Geværer til Armeen, efter Førestilling fra Statmester Baron Schimmelmänn, ved kongl. Resol. 10de Marts 1779 tilladt, at der til Krønborg Geværfabrik aarlig maatte forskrives og toldfrit indføres 200 Stkd. fremmed Jern. Denne allerhøieste Resolution blev den 13de f. M. af Generalitets- og Commissariatscollegiet com-

municeret saavel Statmesteren Baron Schimmelmänn, som det daværende Generaltoldkammer, hvilket sidste Collegium derefter erhvervede den i Lovudkastets Motiver anførte kongelige Resolution 26de April 1779, hvorved Resolutionen af 10de Marts under den for slige Toldfriheder sædvanlige Betingelse blev stadfæstet.

Fremmed Jern var paa den Tid Contrabande, og det hedder i Toldanordningen af 26de November 1768 Side 113: „ligesaa er Tolden paa alle Slags contrabande Varer derudi (o: i Tariffen) anført, i Fald at enten af besynderlige Marsager nogen Indførsel af deslige Varer maatte vorde tilladt o. s. v.“ Geværfabrikken erholdt saaledes ved den kongl. Resolution en ganske anden og langt betydeligere Toldbegünstigelse end den, om hvilken der var contraheret ved Salget; fremmed Jern og Contrabande vare ved Kjøbecontracten udtrykkelig undtagne fra den givne Tilladelse; den kongl. Resolution tilstaaer ikke blot Ret til Indførsel af Contrabande, men desuden fritagelse for at erlægge i Told 24 pCt. af Værdien, saaledes som det var foreskrevet i den ovennævnte Anordning.

Udvalget har hos Finantsministeriet søgt Oplysning om, hvorvidt den ovenmeldte Bevilling maatte i Anledning af de følgende Thronskifter have været indsendt til allerhøieste Confirmation, og i manglende Fald om samme dog ikke henhørte til dem, der ifølge de givne Befalinger skulde have været indsendte til saadan Confirmation, samt om Regjeringen, hvis saadant havde været tagttaget, ikke vilde have anseet sig besøjet til ved Confirmationen at indskrænke dette Privilegium paa samme Maade som ffete med det ovenmeldte lignende Privilegium for Raadvaddams Fabrik. Ministeriet har derefter meddeelt Udvalget, at det maa ansees som afgjort, at hverken den omhandlede Resolution eller lignende allerhøieste Resolutioner, som ikke vare udfærdigede som formelle kongelige Privilegier eller Benaadningsbreve, have været ansete som Gjenstand for Confirmation i Anledning af Thronskifte, og at Ministeriet som Følge deraf antager, at der af den Omstændighed, at der paa bemeldte allerhøieste Resolution, saavidt det kan sees, ikke er an-